

Zorgvuldig attesteren

vanuit juridisch perspectief

Prof. dr. Tom Balthazar

Hoofddocent gezondheidsrecht UGent

Stafmedewerker Zorgnet-Icuro

Functie van getuigschriften en attesten

- Talrijke wettelijke normen zijn gebaseerd op gezondheidstoestand
- Om een voordeel te verkrijgen of een verplichting niet te moeten nakomen moet patiënt moet bewijzen dat hij iets
 - tijdelijk niet meer kan
 - nooit meer kan
 - wel kan
 - niet kan zonder hulp van derde
 -

- Zelden gebaseerd op loutere verklaring van patiënt
- Soms op advies of beslissing van arts met adviserende of controlerende functie
- Zeer vaak op:
 - Bewering burger
 - Ondersteund door medisch
 - 'Attest'
 - 'Verklaring'
 - 'Getuigschrift'
 - 'Certificaat'

Geen universele wettelijke regeling, wel veel diverse detailvoorschriften

- Geen universele regeling
- Wel zeer veel afzonderlijke wettelijke bepalingen waarin prestatie of vrijstelling wordt afhankelijk gemaakt van
 - Medisch attest
 - Waarvan inhoud soms beschreven wordt
 - Waarvan model soms opgelegd wordt
- Wel regeling over medische informatie in artikel 61 Verzekeringswet 2014
- Beknopte, maar essentiële bepaling in Code Medische Deontologie 2018

Artikel 26 Code Medische Deontologie (2018)

- *“De arts bezorgt de patiënt de medische documenten die hij nodig heeft.*
- *De arts stelt deze documenten waarheidsgetrouw, objectief, voorzichtig en discreet op, met aandacht voor het vertrouwen dat de patiënt in hem stelt. Hij vermeldt daarbij geen gegevens over derden.*
- *De arts bezorgt op vraag van de patiënt de documenten aan de arts die hij aanwijst”*
- Uitgewerkt en toegelicht in advies van Nationale Raad ‘Opstellen van medische documenten – principes en aanbevelingen’ (19 september 2020, www.ordomedic.be)

Het medisch attest: op verzoek van de patiënt, maar bestemd voor een derde

- Getuigschrift wordt in de regel afgeleverd op verzoek van
 - Patiënt
 - Of vertegenwoordiger van patiënt
- Uitzonderlijk op verzoek van 'belanghebbende', in belang van patiënt bij
 - Bescherming persoon geesteszieke (gedwongen opneming)
 - Aanstelling bewindvoerder (rechterlijke bescherming)

Verhouding met beroepsgeheim

- Attest wordt bezorgd aan patiënt (en uitzonderlijk aan andere arts)
- Beroepsgeheim geldt principieel niet in relatie tussen zorgverlener en patiënt
- Betekent dit beroepsgeheim geen impact heeft voor aflevering attesten en hun inhoud ?
 - Neen !
 - Want attest is bestemd voor derden

- Verspreiding medische informatie aan derden dient beperkt te worden tot wat nodig is om te voldoen wettelijke regeling die attest
 - Verplicht
 - Of toelaat
- Dus enkel vermelden wat relevant en nodig is

Verskil tussen medisch attest en kopie van patiëntendossier

- Medisch attest is
 - Informatie met (relevant) **fragment** uit patiëntendossier
 - Officieel bevestigd door attesterende arts
 - Uitdrukkelijk bestemd voor mededeling aan derden
- Kopie van patiëntendossier
 - In beginsel volledig dossier (met uitzondering van
 - Persoonlijke notities
 - Gegevens betreffende derden
 - Motivering voor therapeutische exceptie)
 - Niet geselecteerd
 - Met vermelding 'strikt persoonlijk en vertrouwelijk'

Om te kunnen attesteren moet men weten waarom en waarvoor !

- Indien patiënt om een attest vraagt, moet de arts weten waarom dit gevraagd wordt. Doel bepaalt:
 - De inhoud (beknopt of omstandig)
 - Het mogelijk gebruik van een voorgeschreven model
 - De verplichte of facultatieve communicatie met een arts met een extra-curatieve opdracht

Beknopt of omstandig ?

- Bepaald door:
 - De toepasselijke regelgeving
 - Het doel
 - Het model
- Enkele voorbeelden, gaande van zeer beknopt tot omstandig !
 - 1: Bevestiging arbeidsongeschiktheid werknemer
 - 2: Medisch attest eerste vaststelling arbeidsongeval
 - 3: Attest arbeidsongeschiktheid voor adviserend arts van ziekenfonds
 - 4: omstandige geneeskundige verklaring bij een verzoek tot aanstelling van een bewindvoerder

Voorbeeld 1: getuigschrift arbeidsongeschiktheid werknemer

- Het medisch getuigschrift moet vermelden
 - de arbeidsongeschiktheid
 - de vermoedelijke duur van de arbeidsongeschiktheid
 - of de werknemer in staat is om zich te verplaatsen
 - de datum
- De aard van de ziekte wordt nooit vermeld vermits dat onder het medisch geheim valt
- Het arbeidsreglement kan de werknemer verplichten om een medisch getuigschrift te overhandigen dat bijkomende gegevens bevat:
 - de aanvangsdatum van de arbeidsongeschiktheid
 - het type arbeidsongeschiktheid (ziekte, ongeval in het privéleven, arbeidsongeval, bevallingsrust, enz.)
 - de vermelding dat het om een eerste getuigschrift, een verlenging of een hernieuwde arbeidsongeschiktheid gaat.

Voorbeeld 2: medisch attest eerste vaststelling van arbeidsongeval

- 'beschrijving letsels' (de soort en de aard van de letsels en de getroffen lichaamsdelen (armbreuk, hoofd of vingerkneuzing, inwendig letsel, verstikking ...)
- Gevolgen van de letsels (De zekere of vermoedelijke gevolgen van het vastgestelde letsel; overlijden, gehele of gedeeltelijke blijvende ongeschiktheid, gehele of gedeeltelijke tijdelijke ongeschiktheid, met opgave van de vermoedelijke duur van die tijdelijke ongeschiktheid)
- Mogelijkheid van aangepast werk

Voorbeeld 3: Attest voor adviserend arts van ziekenfonds

- Duur van arbeidsongeschiktheid
- Diagnose of symptomatologie en/of functionele stoornissen: ...
(eventueel met vermelding van diagnosecode)
- (“Professionele en sociale moeilijkheden kunnen eveneens vermeld worden. Het geheel van deze bevindingen laten een betere evaluatie van de arbeidsongeschiktheid toe”)

Voorbeeld 4: omstandige geneeskundige verklaring voor verzoek tot rechterlijke bescherming (aanstelling bewindvoerder)

- Hoe opgesteld ?
 - Onderzoek met datum van onderzoek
 - Consultatie van medisch dossier met toestemming
 - Consultatie van medisch dossier zonder toestemming
- “**Omstandige** beschrijving van de gezondheidstoestand en van de weerslag ervan op het behoorlijk waarnemen van zijn belangen van vermogensrechtelijke of andere aard”
- Noodzakelijke zorgverlening
- Verplaatsingsmogelijkheden
- Mogelijkheid “om kennis te nemen van de rekenschap van het beheer van zijn goederen”

Basis van het getuigschrift

- In beginsel eigen vaststellingen van de attesterende arts (waarbij ondervraging van patiënt deel van onderzoek is !)
- Minstens eigen studie van het medisch dossier
- Advies 2020 Orde: *“Hij bevestigt of wat hij beschrijft gebaseerd is op een anamnese, een klinisch onderzoek, een raadpleging op afstand, medische documenten of zelfs louter op de verklaringen van de patiënt (dixitattest)”*

Onderscheid tussen vaststellingen en beweringen van de patiënt

- Dixitattest kan, maar wordt “in de mate van het mogelijke vermeden”
- Attest maakt duidelijk dat het enkel gebaseerd is op verklaring van patiënt

Onderscheid tussen vaststellingen en beweringen van de patiënt over derden

- Attest bevat in beginsel geen vaststellingen of beweringen over derden
- Indien relevant kunnen bewering van patiënt over derden wel opgenomen worden. Bij voorbeeld bij slachtoffer van slagen:
 - Beschrijving verwondingen:
 - *'volgens verklaring van patiënte het gevolg van slagen toegebracht door haar echtgenoot'*

Onderscheid tussen vaststellingen en aanbevelingen

- Soms kan arts op verzoek van patiënt of op eigen initiatief aanbevelingen toevoegen aan attest
- Bij voorbeeld:
 - Bevestiging dat patiënt lijdt aan longziekte
 - Aanbeveling voor
 - Aanpassing in werkplaats
 - Aanpassing in functie
 - Andere woning

Belang van de datum

- Datum is datum van redactie van attest
- Bij afschrift ook datum vermelden van het originele document
- Beschrijft in beginsel gezondheidstoestand op het ogenblik van de redactie, maar attest over gezondheidstoestand in het verleden is niet uitgesloten
 - Indien mogelijk op basis van eerdere vaststellingen
 - Of op basis van studie van het dossier

Eerlijkheid en objectiviteit

- Advies Orde 2020 - Eerlijkheid: *'De arts stelt het medisch document gewetensvol en volledig waarheidsgetrouw op, geleid door de huidige stand van de wetenschap'*
- Advies Orde 2020 - Objectiviteit *'De arts handelt objectief door er onder andere voor te zorgen zich niet te laten beïnvloeden door onredelijke vragen van de patiënt of van derden en geen zaken te attesteren die buiten zijn wetenschappelijke bekwaamheid vallen of wetenschappelijk ongegrond zijn, zonder verband met de gezondheidstoestand van de patiënt of met betrekking tot derden die hij niet kent of niet onderzocht heeft'*
- Kan tuchtrechtelijk en strafrechtelijk gesanctioneerd worden

Valsheid in medische stukken

- Artikel 204 Strafwetboek: *'Ieder geneesheer, heilkundige of ander officier van gezondheid die, om iemand te bevoordelen, valselijk het bestaan bevestigt van ziekten of gebreken waarvoor vrijstelling kan worden verleend van een wettelijk verschuldigde dienst of van enige andere door de wet opgelegde verplichting, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar.
Indien hij zich daartoe heeft laten bewegen door giften of beloften, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van een jaar tot vijf jaar; hij kan bovendien worden veroordeeld tot ontzetting van rechten'*.

Attesten voor verzekeringen (1)

- Art. 61 Verzekeringswet (4 april 2014)
- Toepasselijk op alle verzekeringsovereenkomsten
- *“De door de verzekerde gekozen arts kan de verzekerde die erom verzoekt de geneeskundige verklaringen afleveren die voor het sluiten van de overeenkomst nodig zijn. Deze verklaringen beperken zich tot een beschrijving van de huidige gezondheidstoestand”.*

Attesten voor verzekeringen (2)

- *“Deze verklaringen mogen uitsluitend aan de adviserend arts van de verzekeraar worden bezorgd. Deze mag de verzekeraar geen informatie geven die niet-pertinent is gezien het risico waarvoor de verklaringen werden opgemaakt of betreffende andere personen dan de verzekerde”.*

Attesten voor verzekeringen (3)

- *“Het medisch onderzoek, noodzakelijk voor het sluiten en het uitvoeren van de overeenkomst, kan slechts steunen op de voorgeschiedenis van de huidige gezondheidstoestand van de kandidaat-verzekerde en niet op technieken van genetisch onderzoek die dienen om de toekomstige gezondheidstoestand te bepalen”.*

Attesten voor verzekeringen (4)

- *“Mits de verzekeraar aantoont de voorafgaande toestemming van de verzekerde te bezitten, geeft de arts van de verzekerde aan de adviserend arts van de verzekeraar een verklaring af over de doodsoorzaak”.*

Is attesteren een gunst of een verplichting?

- Art. 26 Code: “ *De arts bezorgt de patiënt de medische documenten die hij nodig heeft*’
- Wet Patiëntenrechten:
 - Art. 7, § 2 (recht op informatie): ‘*de patiënt kan erom verzoeken dat de informatie hem schriftelijk wordt bevestigd*’: sterk betwist of dit van toepassing is op attesten
 - Art. 5: recht op ‘*kwaliteitsvolle dienstverstrekking die beantwoordt aan zijn behoeften*’

- Tom.balthazar@ugent.be